

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра економічної теорії та
економічних методів управління

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКИХ
РОБІТ І ДИПЛОМНИХ РОБІТ БАКАЛАВРА**

Спеціальність - економічна теорія

Харків 2010

Укладачи:**Бервено Оксана Володимирівна,**

кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Коровіна Наталя Валентиновна,

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Рецензенти:**Задорожний Григорій Васильович,**

доктор економічних наук, професор

Лісовицький Володимир Миколайович,

кандидат економічних наук, професор

Видання затверджено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 4 від 14 грудня 2009 року).

Методичні рекомендації з виконання та захисту магістерських робіт і дипломних робіт бакалавра: Укладачі О.В. Бервено, Н.В. Коровіна. – Х.: Вид-во ХНУ, 2010. – 34 с.

Методичні рекомендації містять у собі основні вимоги до змісту, структури й обсягу роботи, порядку вибору та затвердження теми кваліфікаційної роботи, організації її виконання та захисту.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
ВИБІР ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
СТРУКТУРА І ЗМІСТ РОБОТИ.....	7
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ.....	9
Розділи і підрозділи.....	10
Рисунки.....	10
Таблиці.....	11
Переліки.....	13
Виноски.....	13
Формули.....	13
Посилання.....	14
Додатки.....	14
Анотація.....	15
Література.....	15
ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	18
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	20
ДОДАТКИ.....	22
Додаток А Зразок оформлення титульного аркуша магістерської роботи.....	22
Додаток Б Зразок оформлення титульного аркуша дипломної роботи бакалавра.....	23
Додаток В Зразок оформлення рецензії.....	24
Додаток Г Зразок оформлення відзиву.....	25
Додаток Д Зразок оформлення змісту.....	26
Додаток Ж Зразок оформлення завдання.....	27
Додаток К Зразок оформлення титульного аркушу ілюстративного матеріалу.....	28
Додаток Л Рекомендована тематика магістерських і бакалаврських робіт для спеціальності економічна теорія.....	29

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Магістерська робота та дипломна робота бакалавра – це комплексна науково-дослідницька робота кваліфікаційного характеру, яка повинна бути представлена до публічного захисту. У залежності від того, який освітній рівень здобуває студент, наукова робота кваліфікується як: 1) магістерська робота (виконується під час навчання у магістратурі як завершальний етап у здобутті освітньо-кваліфікаційного рівня магістра); 2) дипломна робота бакалавра (виконується під час навчання у бакалавраті як завершальний етап у здобутті освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра).

Магістерська робота та дипломна робота бакалавра є кваліфікаційними, на підставі захисту роботи Державною екзаменаційною комісією здійснюється атестація випускника. Магістерська робота та дипломна робота бакалавра (у подальшому - кваліфікаційна робота) з економічної теорії є завершальним етапом у підготовці магістрів та бакалаврів зі спеціальності економічна теорія. При написанні та захисті кваліфікаційної роботи студент повинен розкрити свій науковий та творчий потенціал, продемонструвати ті знання, які він одержав під час навчання.

Методичні рекомендації містять у собі основні вимоги до змісту, структури й обсягу роботи, порядку вибору та затвердження теми кваліфікаційної роботи, організації її виконання та захисту.

Виконання роботи має своєю метою систематизацію, закріплення і розширення отриманих теоретичних і практичних знань за спеціальністю, розвиток уміння узагальнювати і критично оцінювати теоретичні положення, виробляти власну точку зору. Під час виконання магістерської роботи або дипломної роботи бакалавра студенту потрібно проявити навички самостійної аналітичної і дослідницької роботи, оволодіти сучасними методами дослідження та проявити здатність використовувати їх на практиці при вирішенні складних питань сучасної економіки.

Кваліфікаційна робота повинна мати теоретичну і практичну спрямованість. Питання теорії необхідно пов'язати з сучасною практикою та посилити статистичною інформацією. Кваліфікаційну роботу виконують на основі всебічного вивчення й аналізу наукової літератури (підручники, монографії, публікації у періодичних виданнях). Висновки у кожній роботі повинні бути аргументовані, науково обґрунтовані і мати практичну і наукову цінність.

В кваліфікаційній роботі необхідно навести аргументацію актуальності теми, її теоретичну та практичну значущість, розглянути різні точки зору на дану проблему та сформулювати власну аргументовану позицію з порушених у роботі питань.

Важним при написанні роботи є системність підходу, повнота розкриття теми, обґрунтування власної думки автора, ясний, логічний і грамотний виклад результатів дослідження, а також дотримання норм оформлення магістерської роботи та дипломної роботи бакалавра.

Тема кваліфікаційної роботи повинна відповідати спеціальності, за якою навчається студент і тим науковим інтересам, які були сформовані у нього під час навчання.

Всі ці вимоги припускають широку ініціативу і творчий підхід до розробки кожної теми. Оригінальність постановки проблеми та якісне всебічне розкриття є одним з основних критеріїв оцінки якості кваліфікаційної роботи.

ВИБІР ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Першим етапом підготовки до виконання кваліфікаційної роботи є вибір теми. Тему роботи студент обирає із списку тематики, рекомендованої кафедрою економічної теорії та економічних методів управління (див. додаток Л). Студент також може змінити формулювання теми (якщо вважає доцільним окреслити окрему особливість питання, що підлягає розгляду), або запропонувати власну тему. Але такі зміни повинні бути обов'язково узгоджені з науковим керівником та затверджені на кафедрі в строки, встановлені для остаточного вибору теми.

Важливим моментом є відповідність теми науковим інтересам студента, виявлених при підготовці наукових доповідей, статей, курсових робіт. Тим самим студент продовжує дослідження тих проблем і явищ, які вивчав в попередніх наукових роботах.

В магістерській роботі студент має можливість залишити основний напрямок дослідження, обраний під час написання дипломної роботи бакалавра, але тема магістерської роботи, об'єкт чи предмет наукового дослідження будуть відрізнятися за формулюванням та аспектами дослідження. Тобто тема магістерської роботи не може співпадати з темою дипломної роботи бакалавра (так саме як і тема дипломної роботи бакалавра не може співпадати з темами попередніх наукових досліджень), але може бути продовженням (більш поглибленим, розширеним або сфокусованим на окремих питаннях) дослідження обраної проблематики. Наприклад, тема дипломної роботи бакалавра – «Інтелектуальний потенціал соціально-економічного розвитку в умовах глобалізації», тоді може бути сформульована наступна тема магістерської роботи: «Інтелектуальний капітал: економічний зміст і особливості формування в умовах глобалізації», або – «Економічна глобалізація: основні форми та тенденції» та ін.

Затвердження тем магістерських і бакалаврських робіт та призначення наукового керівника відбувається на засіданні кафедри. Попередньо студент має змогу домовитися з викладачем кафедри щодо можливості наукового керівництва. Керівництво магістерською роботою продовжує викладач, який здійснював керівництво бакалаврською роботою. Якщо, з будь-яких поважних причин, виконання обов'язків наукового керівника є неможливим, кафедра призначає нового наукового керівника.

Науковий керівник повинен постійно допомагати студенту в процесі написання роботи і слідкувати за своєчасністю її виконання. До основних функцій наукового керівника відносять: допомогу студенту в уточненні теми та розробці плану; рекомендації з приводу літературних джерел і інструментів наукового дослідження; перевірка змісту роботи та дотримання стандартів її оформлення; складання відзиву наукового керівника.

Співпраця студента з науковим керівником розпочинається вже на етапі вибору теми. Для систематизації процесу виконання кваліфікаційної роботи студент розробляє та погоджує з науковим керівником детальну структуру роботи, а також календарний план її виконання.

Обравши тему наукового дослідження студент має чітко розуміти яка саме мета полягає перед ним. Метою наукового дослідження може бути розгляд та розв'язання проблемної ситуації, досягнення конкретного результату, тобто проведення якісного аналізу проблеми, в якому студент має застосовувати знання, уміння та навички, здобуті в процесі навчання.

Для досягнення мети дослідження студенту необхідно сформулювати завдання. Завдання – це окремі напрями і види роботи, яку необхідно провести для досягнення

мети. Тобто студент має сформулювати які саме аспекти наукової проблеми він вважає доцільним розглядати та в якій послідовності. Структура кваліфікаційної роботи є логічним відображенням її завдань.

Починаючи роботу необхідно також сформулювати об'єкт та предмет дослідження. Об'єкт дослідження – це об'єкт наукового аналізу. Це може бути процес, явище, які породжують проблемну ситуацію. Предмет наукового дослідження – це, як правило, відносини (організаційно-економічні, соціально-економічні, виробничі та ін.), які складаються з приводу вирішення проблемної ситуації. Об'єкт і предмет наукового дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. В якості предмету повинен виступати один з аспектів об'єкту дослідження, чи окрема точка зору на нього. Саме такий аналіз теми дозволяє глибоко проникнути в сутність проблем, які розв'язує дослідник.

Якісне економтеоретичне дослідження має повноцінно реалізувати головні функції економічної теорії. Для реалізації теоретико-пізнавальної функції економічної теорії на початку наукового дослідження необхідно коротко проаналізувати стан наукової озробки проблеми: які саме підходи і ким з вчених застосовувались для розв'язання конкретної економічної проблеми. Для аналізу наукових робіт за даною проблематикою, оцінки вкладу окремих вчених в розвиток знань по предмету дослідження і отримання загальних уявлень щодо змісту наукової теми, студент повинен ретельно працювати з науковими джерелами.

Для одержання загальних уявлень про предмет дослідження студент повинен ознайомитись з учбовою та монографічною літературою, які складають методологічну та методичну основи роботи над темою. Для більш досконалої оцінки сучасного стану науки за даною проблематикою необхідно приділити увагу аналізу статей та доповідей в періодичних виданнях.

Цінним внеском дослідника є викладення авторської позиції щодо наукових наробіток попередників. В кваліфікаційній роботі студент також має відокремити ті питання, які залишилися невирішеними.

Практична функція економічної теорії, яка витікає з теоретико-пізнавальної функції, зазначає цінність теоретичного знання у потребах практики. Важливим є вміння студента у кваліфікаційній роботі виявити зв'язок теоретичного дослідження з сучасною практикою. Для цього студент повинен чітко усвідомлювати актуальність теми роботи, тобто яку практичну цінність має його дослідження, які практичні питання допоможе вирішувати та ін.. Велику користь у практичному розгляді теми грають статистичні збірки та довідники, які дозволяють знайти необхідні для повноти наукового дослідження факти і цифри. Статистична інформація робить викладення роботи більш аргументованим та логічним.

Для того, щоб кваліфікаційна робота була виконана на високому науковому рівні, студенту необхідно використовувати різні методи наукового дослідження. Це дозволить не лише реалізувати методологічну функцію економічної теорії, але й плідно провести дослідження: ефективно застосовувати у кваліфікаційній роботі такі методи наукового пізнання: методи формальної логіки (індукція і дедукція), структурно-функціональний метод, системний метод, діалектичний метод та ін. З різною метою, у залежності від предмету дослідження застосовується макро- і мікроаналіз. При дослідженні функціональних та кількісних характеристик доцільно використовувати математичний інструментарій і економіко-статистичні методи. Також доцільно скористатись у

дослідженні метод узагальнень і абстракцій. Актуальним у магістерському і бакалаврському дослідженнях є використання міждисциплінарних підходів.

Збір матеріалу для кваліфікаційного дослідження слід розпочинати з вивчення літератури щодо теми дослідження. Вибираючи літературу необхідно враховувати, якою мірою конкретне джерело інформації допоможе у вивченні окремої теми, як саме розкриває і аналізує її зміст. Важливу роль в систематизації прочитаного грають нотатки. Нотатки можуть мати вигляд тез, переказу змісту, цитат, класифікацій, цифрового матеріалу, тощо. Наприкінці нотатки необхідно давати посилання на джерело даних. Групування нотаток за проблемами дозволяє більш ефективно скласти план роботи та розробити внутрішню логічну структуру кожного питання. Групування нотаток є першим шляхом у систематизації матеріалу майбутньої роботи.

До тексту кваліфікаційної роботи необхідно включати розгляд тих проблем, які дають можливість всебічно розкрити зміст теми, підкреслити її актуальність. При викладенні тексту кваліфікаційної роботи важливим є вміння студента послідовно і чітко підсумувати сутність окремих питань, які було поставлено у процесі виконання роботи. Матеріали дослідження повинні бути логічно взаємопов'язані, формулювання повинні бути точними і грамотними.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота студентів спеціальності економічна теорія повинна включати такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- завдання;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки (при необхідності).

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи. У залежності від того, який рівень освітньої кваліфікації здобуває студент, дослідження може бути магістерською роботою (зразок оформлення титульного аркушу магістерської роботи представлено в додатку А) чи дипломною роботою бакалавра (зразок оформлення титульного аркушу дипломної роботи бакалавра представлено в додатку Б). Він містить дані, які подають у такій послідовності: повна назва університету; повна назва кафедри; вид роботи (магістерська / дипломна робота бакалавра); тема роботи; дані про виконавця роботи; дані про наукового керівника; місто і рік виконання.

У завданні відображені: прізвище, ім'я, по батькові студента, тема кваліфікаційної роботи, спеціальність, група, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника (із зазначенням ступеня і вченого звання), номер протоколу і дата затвердження теми роботи, термін здачі студентом виконаної кваліфікаційної роботи, методичні вказівки щодо виконання завдання - перелік питань, які підлягають розробці, календарний план. Бланк завдання заповнюється власноручно студентом ручкою чорного кольору, підписується їм і науковим керівником. Форму бланку завдання наведено в додатку Ж.

Зміст розташовують безпосередньо після завдання, починаючи з нової сторінки. До нього включають: вступ; послідовно перелічені назви всіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки); висновки; список використаної літератури,

додатки. Приклад змісту роботи, що складається з двох розділів (котрі містять по три підрозділи), наведено в додатку Д.

У вступі необхідно навести:

- актуальність обраної теми, її практичну значущість;
- оцінку сучасного стану проблеми, вказати вітчизняних та зарубіжних провідних вчених і фахівців за даною проблемою;
- прогалини знань та сучасні напрями розв'язання поставлених проблем;
- мету і завдання роботи;
- об'єкт та предмет дослідження;
- методи дослідження, що використано у роботі;
- дані по структурі і обсягу роботи.

Вступ розташовують на окремій сторінці. Рекомендований обсяг вступу для кваліфікаційної роботи – 3 - 5 стор.

Основна частина роботи - це виклад відомостей про предмет (об'єкт) дослідження, котрі є необхідними і достатніми для розкриття сутності роботи та її результатів. В основній частині необхідно провести структурування проблеми з метою її всебічного вивчення. Тому основну частину поділяють на розділи, а розділ в свою чергу на 2 – 4 підрозділи, в кожному з яких розглядається окремий напрямок дослідження, але всі вони тісно пов'язані між собою логікою дослідження. Кожен розділ та підрозділ повинен містити закінчену інформацію.

Основна частина повинна складатися з двох-трьох розділів, у яких логічно і послідовно розкривається обрана тема (назви розділів не повинні дублювати назву кваліфікаційного дослідження). Залежно від обраної теми зміст розділів роботи може бути різним. В економтеоретичному дослідженні досить доречно поділяти змістовну частину на теоретичний та практичний, пов'язаний з сучасним станом проблеми, розділи. Обсяг розділів складає приблизно 30 – 50 сторінок (бажано, щоб обсяг розділів роботи був приблизно однаковий), у залежності від їх кількості і виходячи з загального обсягу роботи. Рекомендований обсяг дипломної роботи бакалавра складає 80 – 90 сторінок машинописного (комп'ютерного) тексту (без урахування списку використаної літератури та додатків). Рекомендований обсяг магістерської роботи складає 90 – 100 сторінок машинописного тексту (без урахування списку використаної літератури та додатків).

Основна частина роботи повинна містити ретроспективний аналіз існуючих теоретичних підходів і методологічних напрямів щодо теми дослідження. У ній аналізуються існуючі точки зору на проблеми, що досліджуються, проводиться огляд літературних джерел, їх критичний аналіз і узагальнення, а також викладається власний погляд студента на проблему. Результатом теоретичного дослідження має бути цілісний системний аналіз об'єкта дослідження та окремих питань, виділених в рамках наукового дослідження. Текст роботи потрібно формулювати коректно та науково грамотно.

Висновки розміщують безпосередньо після викладення основного змісту роботи, починаючи з нової сторінки. Висновки включають основні наукові та практичні положення кваліфікаційної роботи, оцінку одержаних результатів, можливі області використання результатів роботи, наукову та соціальну значущість роботи. Текст висновків може поділятися на пункти, де послідовно підсумовується основна інформація за кожним розділом і підрозділом. Висновки мають доводити досягнення мети наукового дослідження та виконання його завдань. За бажанням студента при необхідності, обумовленій логікою викладення матеріалу, у магістерському дослідженні можуть бути

також представлені висновки за розділами роботи. Рекомендований обсяг загальних висновків – 3 - 6 сторінок, висновків за підрозділами – 2 - 3 сторінки.

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно давати посилання на джерела (матеріали, окремі дані, ідеї та ін.), які були використані у дослідженні: учбова література, монографії, збірки доповідей, публікації у періодичних виданнях, статистичні збірники, законодавчі акти, інтернет-джерела. Вони формуються у список використаної літератури, який подається після висновків з нової сторінки. До списку використаної літератури включають усі джерела, з якими ознайомився студент під час написання кваліфікаційної роботи. На всі джерела із списку використаної літератури в роботі мають бути прямі або непрямі посилання. Список використаної літератури складається за алфавітом або в порядку згадування в роботі. Список використаної літератури в магістерському дослідженні повинен включати не менше 90 джерел, список використаної літератури в дипломній роботі бакалавра - не менше 70 джерел.

У додатках розміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти роботи, але включення його до основної частини роботи може змінити впорядковане і логічне уявлення про роботу;
- не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи відтворення.

Заключним структурним елементом роботи є додатки. У додатках розміщують матеріал, який є необхідним для повноти роботи, але включення його до основної частини роботи може змінити впорядковане та логічне уявлення про роботу. У додатки можуть бути включені допоміжні ілюстрації і таблиці, а також матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (проміжні математичні докази, формули, розрахунки; інструкції, методики, програми та ін.).

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Магістерську роботу та дипломну роботу бакалавра оформляють на аркушах білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) з одного боку. Роботи виконують за допомогою комп'ютера, враховуючи наступні вимоги: шрифт чорного кольору Times New Roman 14 розміру, відстань між рядками тексту 1,5 інтервалу, щільність тексту однакова по всій роботі, абзацний відступ – 10 мм, поля: верхнє, нижнє та ліве – 20 - 25 мм, праве – 10 - 15 мм.

Помилки, описки та графічні неточності допускається виправляти підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого зображення чорного кольору (машинописним способом або від руки). Текст кваліфікаційної роботи не слід перевантажувати маркерами, курсивами, підкреслюваннями та символами.

Текст роботи повинен викладатися сучасною літературною мовою, з використанням загальноприйнятої наукової термінології, не мати граматичних та стилістичних помилок. В кваліфікаційній роботі допускаються тільки загальноприйняті скорочення слів. Слід також зауважити, що в науковій практиці склалась традиція висловлювати авторські теоретичні положення від першої особи множини (наприклад, «ми вважаємо», «на наш погляд», «ми дійшли висновку» та ін.).

Кожну структурну частину роботи (вступ, розділи, список використаної літератури, додатки) слід починати з нової сторінки. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки розділів розташовуються посередині рядка і друкуються

прописними (великими) літерами без крапки в кінці. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку розділів не допускається.

Заголовки підрозділів роботи слід розташовувати з абзацного відступу рядка і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Відстань між заголовком підрозділу і подальшим чи попереднім текстом має встановлювати два рядки. Відстань між заголовком розділу та заголовком підрозділу також має встановлювати два рядки. Не допускається розміщувати назву підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту. В такому випадку слід розпочати підрозділ з нової сторінки.

Кваліфікаційна робота брошурується і повинна мати тверду обкладинку. З правої внутрішньої сторони обкладинки необхідно вклеїти конверт розміру А5 для розміщення рецензії та відзиву наукового керівника. Після додатків, в дипломній роботі на окремому аркуші розміщується анотація кваліфікаційної роботи на трьох мовах: російській, українській та англійській (чи іншій іноземній мові, яку студент вивчав під час навчання в університеті).

Сторінки роботи слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації упродовж усього тексту кваліфікаційної роботи. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Титульний аркуш і завдання на кваліфікаційну роботу включають до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки на цих елементах не проставляють. Ілюстрації й таблиці, розмішені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи.

Розділи і підрозділи

Розділи і підрозділи кваліфікаційної роботи слід нумерувати арабськими цифрами. Розділи роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки в кінці, наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ

Підрозділи роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад:

1.1. Методологічні засади дослідження інтелектуального капіталу в умовах глобалізації

Рисунки

Ілюстрації (рисунки, графіки, схеми, діаграми) слід розміщувати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації, які створені не автором роботи, мають бути посилання. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під ілюстрацією симетрично тексту. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст).

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділів, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Ілюстрація позначається скороченим словом «Рис.» і подвійною нумерацією (перша цифра вказує номер розділу, через крапку друга цифра вказує порядковий номер ілюстрації в межах розділу), які разом з назвою ілюстрації розміщують з абзацного відступу після пояснювальних даних, наприклад:

Місце інтелектуального капіталу у господарському процесі будь-якої організації можна показати за допомогою моделі (рис.1.1).

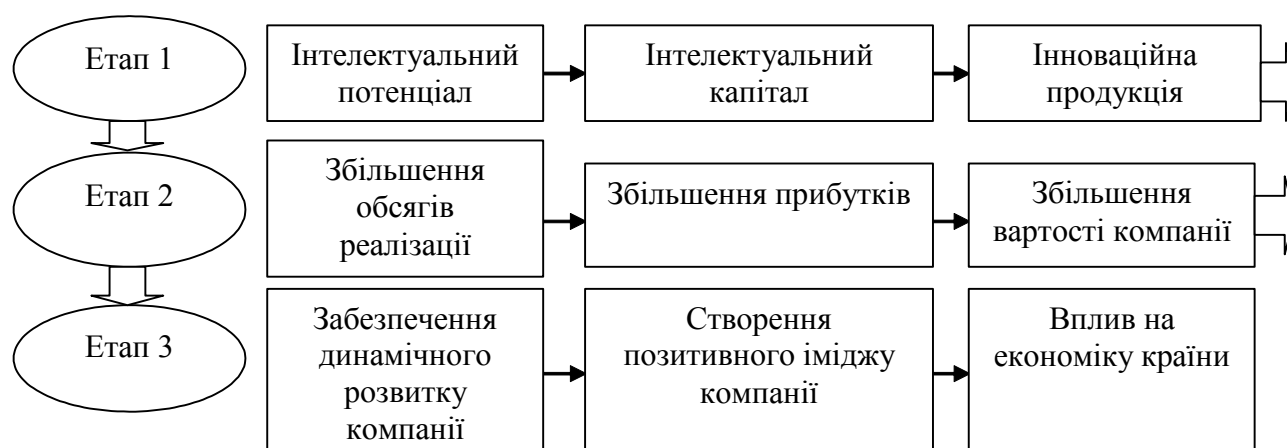

Рис.1.1. Місце інтелектуального капіталу у господарському процесі підприємства

Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, оформляють у вигляді таблиць з обов'язковим посиланням на джерело. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання у тексті дипломної роботи. Всі таблиці та рисунки мають бути змістовно розкриті у тексті кваліфікаційного дослідження.

Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 - перша таблиця другого розділу.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною або поруч, або переносючи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи у кожній частині номера граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці.

Слово «Таблиця ___» вказують один раз над першою частиною таблиці у правому верхньому куті, над іншими частинами справа пишуть: «Продовження табл. ___» з зазначенням номера таблиці. Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки - з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною або поруч, або переносючи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи в кожній частині номера граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці.

Таблиця повинна мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують по центру над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці. Зразок оформлення таблиці:

Підходи до формування структури інтелектуального капіталу

Автор	Елементи інтелектуального капіталу
К.-Е. Свейбі	<ul style="list-style-type: none"> - зовнішня структура (тісні взаємовідносини між підприємством та іншими суб'єктами ринку); - внутрішня структура (культура та традиції фірми, а також комп'ютери, інформаційні мережі, засоби зв'язку та технології, які безпосередньо використовують працівники у своїй роботі); - індивідуальна компетентність (властивість індивіда до певних дій у найрізноманітніших ситуаціях).
Е. Брукінг	<ul style="list-style-type: none"> - ринкові активи (клієнтські взаємозв'язки, договори та контракти); - активи інтелектуальної власності (патенти, торгові марки, авторські права, що були виготовлені працівниками, але знаходяться у власності фірми, яка має повне право на їх використання); - активи інфраструктури (філософія управління фірми, її культура та бізнес-традиції); - гуманітарні активи (людські ресурси).
Л. Едвінсон, М. Мелоун	<ul style="list-style-type: none"> - структурний капітал (технічне і програмне забезпечення, організаційна структура, патенти, торгові марки, бази даних, електронні мережі та інші об'єктивні фактори, що забезпечують реалізацію людського капіталу у практичній діяльності); - людський капітал (знання, вміння, навички, досвід, культура, внутрішні цінності, що притаманні працівникам).
О. Панкрухін	<ul style="list-style-type: none"> - клієнтський капітал (імідж, бренди, торгові марки, взаємозв'язки, що сприяють налагодженню та зміцненню клієнтських взаємовигідних стосунків); - організаційний капітал (об'єктивно діючі фактори та умови, що впливають на формування інтелектуального капіталу на певній визначеній території, зокрема: правові норми, інституціональні складові науки та освіти, капіталізація компаній, соціальні інститути, технології, технічне і програмне забезпечення, інтелектуальна власність, корпоративна культура); - людський капітал.
Ю. Гава	<ul style="list-style-type: none"> - людський капітал (знання, навички, уміння, досвід, творчі здібності працівників, їхнє вміння працювати та приймати рішення в конкретних ситуаціях, створювати імідж фірми та будувати стратегічні й тактичні цілі); - технологічний капітал (способи організації виробництва, способи управління ним, технології виробництва, технології соціокультурних взаємовідносин, логістичні зв'язки).

Складено за: [1; 2; 3; 4; 5].

Переліки

Якщо в тексті кваліфікаційної роботи студент наводить класифікацію, йому потрібно дотримуватись правил переліків. Перед переліком ставлять двокрапку. Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою, або, не нумеруючи – дефіс (перший рівень деталізації). Для подальшої деталізації переліку слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації). Наприклад:

Складові структури інтелектуального капіталу підприємства:

- людський (особистий) капітал:
 - 1) знання;
 - 2) навички;
 - 3) досвід;
 - 4) ноу-хау;
 - 5) творчі здібності та ін.
- організаційний (структурний) капітал:
 - 1) патенти;
 - 2) ліцензії;
 - 3) ноу-хау;
 - 4) програми
 - 5) та ін.
- споживчий капітал:
 - 1) зв'язки з економічними контрагентами;
 - 2) інформація про економічних контрагентів;
 - 3) історію відносин з ними та ін.

Переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу, другого рівня - з відступом відносно місця розташування переліків першого рівня.

Виноски

Пояснення по окремих даних, наведених у тексті або таблицях, допускається оформляти виносками. Виноски позначають надрядковими знаками у вигляді арабських цифр. Нумерація виносок - окрема для кожної сторінки.

Знаки виноски проставляють безпосередньо після того слова, числа, символу, речення, до якого дають пояснення, та перед текстом пояснення.

Текст виноски вміщують під таблицею або в кінці сторінки й відокремлюють від таблиці або тексту лінією довжиною 30 - 40 мм, проведеною в лівій частині сторінки. Текст виноски починають з абзацного відступу і друкують з мінімальним міжрядковим інтервалом.

Формули

Формули розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули у роботі (за винятком формул, наведених у додатках) слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули, слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у

формулі.

Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнту слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом "де" без двокрапки.

Наприклад:

$$y = \alpha + \beta_1 x + \beta_2 p + u, \quad (1.1)$$

де y – загальна величина витрат на харчування (залежна змінна);

x – особистий дохід (незалежна змінна);

p – ціна продуктів харчування;

α, β_1, β_2 – параметри рівняння.

Переносити формули чи рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка. Коли переносять формули чи рівняння на знакові операції множення, застосовують знак "х". Формули, що йдуть одна за одною і не розділені текстом, відокремлюють комою.

Посилання

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі дані, ідеї, висновки, на основі яких розробляються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячена магістерська робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком використаної літератури, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «...у працях [1, 5, 9]...». В посиланнях з прямим цитуванням окремого матеріалу з монографій, оглядових статей та інших джерел необхідно точно вказати номери сторінок з джерела, на яке дано посилання в роботі, наприклад:

На думку Е. Брукінг, «інтелектуальний капітал – це термін для позначення нематеріальних активів, без яких компанія не може існувати, підсилюючи власні конкурентні переваги. Складовими частинами інтелектуального капіталу є: людські активи, інтелектуальна власність, інфраструктурні і ринкові активи» [1, с. 31].

При посиланнях на розділи, підрозділи, ілюстрації та таблиці зазначають їх номери. Наприклад: «...у розділі 2 наведено...», «...дані наведені у таблиці 1.3...».

Додатки

Додатки слід оформлювати як продовження роботи на її наступних сторінках, розташовуючи їх у порядку появи посилань на них у тексті роботи. Додатки повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі по центру малими літерами з першої великої. У правому верхньому куті над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток». Якщо в кваліфікаційній роботі міститься кілька додатків, їх послідовно нумерують буквами українського алфавіту, наприклад додаток А, додаток Б і т.п. При нумерації додатків не використовуються букви Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатка, слід нумерувати у межах кожного додатка, наприклад, рис. А 2 – другий рисунок додатка А; таблиця В 2 – друга таблиця додатка В.

Анотація

Анотація трьома мовами (українська, російська, англійська) розміщується на останній сторінці кваліфікаційної роботи. У ній необхідно у згорнутому вигляді представити основні ідеї та висновки кваліфікаційної роботи. Викладення матеріалу анотації повинно бути стислим і точним. Анотації на різних мовах повинні бути ідентичними за змістом і мати однаковий обсяг.

Анотація має таку структуру:

- прізвище та ініціалу здобувача;
- назва дослідження;
- основні ідеї, результати та висновки;
- ключові слова (подаються у називному відмінку, друкуються у рядок через кому).

Література

Список використаної літератури можна скласти двома способами:

- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у порядку появи посилань у тексті роботи.

Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних даних видавництва. Бібліографічний опис самостійних видань (книг, наукових монографій, брошур, довідкових видань, збірників документів, збірників статей, збірників статистичних матеріалів та інш.) супроводжується такою інформацією:

- прізвище та ініціали першого автора;
- повна назва друкованого видання;
- повний список авторів (якщо є);
- місце видання (іноді дозволяється вказувати лише першу букву назви таких міст: Київ – К., Москва – М., Харків – Х.);
- назва видавництва;
- рік видання;
- кількісна характеристика (загальний обсяг).

Приклади оформлення списку використаних джерел за їх видами:

Наукова література та монографії, які написані одним автором оформлюється за наступним зразком:

1. Гальчинський А. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи. Методологічні аспекти / А. Гальчинський [монографія]: Наук. вид. – К.: Либидь, 2006 – 312 с.
2. Гелбрейт Дж. Новое индустриальное общество / Гелбрейт Джон Кеннет; [пер. с англ. под общ. ред. В.Л. Иноземцева]. – М.: Прогресс, 1969. – 480 с.
3. Сен А. Развитие как свобода / Амартія Сен. – М.: Новое изд-во, 2004. – 432 с.
4. Соболева И.В. Человеческий потенциал Российской экономики: проблемы сохранения и развития / И.В. Соболева / Ин-т экономики РАН. – М.: Наука, - 2007. – 202 с.
5. Стюарт Т.А. Интеллектуальный капитал: Новый источник богатства организаций / Стюарт Томас; пер. с англ. - М.: Поколение, 2006. – 367 с.

Якщо монографія написана двома і більше авторами, то на початку надається прізвище першого автора, а після назви твору перераховуються прізвища всіх авторів:

1. Антонюк Л.А. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : [монографія] / Антонюк Л.А., Поручник А.М., Савчук В.С. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.

2. Евстафьев В.Ф. Методические подходы к вовлечению результатов интеллектуальной деятельности в хозяйственный оборот / Евстафьев В.Ф., Климович Е.С., Хитрова Л.Н. - М.: Патент, 2006. - 125с.
3. Косьмин А.Д. Интеллектуальный потенциал общества: Формирование, оценка, эффективность использования / Косьмин А.Д., Косьмина Е.А. - М.: Экономика, 2004. – 318 с.
4. Полторак А. Основы интеллектуальной собственности: пер. с англ. / Полторак А., Лернер П. - М.: Диалектика, 2004. – 203 с.
5. Тютюнникова С. Домохозяйство как субъект рыночных преобразований / С.В. Тютюнникова, Н.В. Можайкина [монография]. – Полтава: СКАЙТЕК, 2010. – 158 с.

Якщо видання має багато авторів, то бібліографічний опис подається за назвою. Після назви перераховуються прізвища перших авторів та склад редакційної колегії:

1. Социально-экономические проблемы информационного общества / [В.М. Геец, А.А. Мельник, А.А. Чухно и др.] ; под ред. Л.Г. Мельника. – Сумы: ИТД «Университет. кн.», 2005. – 430 с.
2. Устойчивое экономическое развитие в условиях глобализации и экономики знаний: Концептуальные основы теории и практики управления / под ред. Попкова В.В. - М.: Экономика, 2007. – 295 с.
3. Экономика знаний: [коллективная монография] / [Л.Г. Белова, В.П. Колесов, В.Л. Макаров и др.]; отв. ред. В.П. Колесов. – М: ИНФРА-М, 2008. – 432 с.

Якщо видання носить характер навчального (підручник, навчальний посібник та ін.), це слід обов'язково вказувати після назви. Приклад оформлення одноосібного підручника чи навчального посібника:

1. Базилевич В.Д. Интеллектуальна власність: [підручник] ; 2-е вид. / Базилевич В.Д. – К.: Знання, 2008. – 431 с.
2. Генкин Б. М. Экономика и социология труда: Учебник для вузов - 8-е изд., пересмотр. и доп. (ГРИФ) / Генкин Б.М. - М.: Норма, 2009 – 448 с.
3. Дресвянников В.А. Построение системы управления знаниями на предприятии: [учебн. пособ.] / В.А Дресвянников. – М.: КНОРУС, 2006. – 344 с.
4. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: [підручник] / Л.І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.

Якщо посібник складено двома чи більше авторами, то спочатку подається прізвище першого автора, а після назви перераховуються всі автори:

1. Блинов А.О. Управленческий консалтинг корпоративных организаций: [учебник] /А.О. Блинов, Г.Н. Бутырин, Е.В. Добренькова. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 192 с.
2. Бурменко Т.Д. Сфера услуг: экономика: [учеб. пособ.] / Т.Д. Бурменко, Н.Н. Даниленко, Т.А. Туренко. – М.: КНОРУС, 2007. – 328 с.

Якщо підручник чи навчальний посібник складено колективом авторів, то бібліографічний опис подається за назвою. Після назви перераховуються прізвища перших авторів (якщо відомості про авторів є) та склад редакційної колегії:

1. Инновационная экономика: необходимость, возможность и факторы развития в России: [учеб. пособ.] / [А.К. Рассадина, М.С. Очковская, Э.П. Дунаев и др.] ; под ред. Э.П. Дунаева. – М.: Экономический факультет МГУ, ТЕИС, 2007. – 237 с.
2. Організація і технологія надання послуг: [навч. посіб.] / В.В. Апопій, І.І. Олексин, Н.О. Шутовська, Т.В. Футало ; за ред. В.В. Апопія. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 312 с.

3. Управление персоналом организации: Учебник / Под ред. А.Я. Кибанова. – М.: ИНФРА-М, 2005, - 638 с.

Якщо студент посилається на енциклопедії, словники та статистичні збірники, видання оформлюється наступним чином:

1. Большая Советская Энциклопедия (В 30 томах). Гл. ред. А.М. Прохоров. Изд. 3 – е. М., “Советская Энциклопедия”, 1972. Т. 10. – 592 с.
2. Економічна енциклопедія: у 3-х т. / [відп. ред. С.В. Мочерний]. – К.: Видавничий центр «Академія» - Т. 2.– 2000. – 848 с.
3. Наукова і інноваційна діяльність в Україні за 2005 рік : [стат. збірник]. – К., 2006. – 362 с.
4. Статистичний щорічник України за 2008 рік. – К.: ДП «ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ АГЕНТСТВО», 2009. – 566 с.
5. Философский энциклопедический словарь [гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев и др.] – М. – Сов. энциклопедия: - 1983. – 840 с.

Якщо студент посилається на багатотомні видання чи збірки наукових праць необхідно вказати форму видання (збірник статей, колективна монографія та ін.) і номер тому:

1. Высшее образование: вызовы Болонского процесса и ВТО; [под ред.: В.П. Колесова, Е.Н. Жильцова, П.Н. Ломанова]. – М.: Теис, 2007. – 409 с.
2. Инновационное развитие сферы услуг: [сб. научн. ст.]; под ред. Е.В. Егорова, Е.Н. Жильцова. – М.: Экономический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, 2009. – 367 с.
3. Инновационное развитие экономики России: ресурсное обеспечение: Вторая Международная конференция 22-24 апреля 2009 г. Сборник статей: Том 1 / Под ред. В.П. Колесова, Л.А. Тутова. – М.: Экономический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, 2009. – 500 с.
4. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України: у 3 т. / [Геєць В.М., Александрова В.П., Бажал Ю.М. та ін.]; за ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – Т.1: Економіка знань – модернізацій ний проект України. – 2007. – 544 с.

Якщо студент посилається на публікації в періодичних виданнях, то він повинен дотримуватись таких стандартів. Назва статті відокремлюється від назви періодичного видання двома нахиленими вправо рисками. Публікації в наукових журналах оформлюються з указанням назви, номеру і року видання та сторінок на яких безпосередньо розміщена дана публікація:

1. Астапов К. Инновации промышленных предприятий и экономический рост /К. Астапов // Экономика Украины. – 2002. – № 1. – С. 44 – 51.
2. Глазьев С. Кризис глобальной финансовой системы: что делать в России? / С.Ю. Глазьев // Альтернативы. – 2009. - № 1. – С. 64 – 75.
3. Гриценко А. Економічна теорія у сучасному світі / А. Гриценко // Економіка України. – 2008. – № 10. – С. 40 – 54.
4. Задорожный Г. Гламур экономической науки как выхолащивание сущностной рациональности / Г.В. Задорожный // Социальная экономика. – 2008. – № 1-2. – С. 16 – 41.
5. Мандибура В. Ідеологічна і об'єктивна складові економічної «теорії людського капіталу» / В. Мандибура // Економічна теорія. – 2009. – № 1. – С. 34 – 49.

Якщо авторів статі в періодичному виданні два чи більше на початку вказується прізвище першого автору, а після назви статті перераховуються всі автори:

1. Бузгалин А. Первый мировой экономической кризис XXI века (марксистский анализ) / А.В. Бузгалин, А.И. Колганов // Альтернативы. - 2009. - № 1. – С. 9 – 45.
2. Голубкин В.Н. Три подхода к управлению знаниями в ходе трансформации современной экономики / В.Н.Голубкин, С.О.Календжян, Л.П.Клеева // Проблемы прогнозирования. - 2006. - № 6. - С. 102 - 113.
3. Попов Е.В. Систематизация миниэкономических институтов производства новых знаний / Е.В.Попов, М.В.Власов // Экон. наука соврем. России. - 2008. - № 2. - С. 46 - 54.

Посилання на публікації в газеті оформлюються наступним чином: крім автора статті, назви статті та назви газети подаються рік видання та дата видання, а номер видання (якщо є) береться у дужки:

1. Егорников А. Какой Болонский процесс выгоден Украине? / А. Егорников // 2000. – 5 февраля 2010, - С. 3.
2. Кальянов Г. «Болонизация»: спешите медленно / Г. Кальянов // Зеркало недели. – 2004. – 22 мая. – С. 14.
3. Поспелов П. Большой бизнес спасет науку: В период развития постиндустриальных технологий самым востребованным товаром становится знание // Независимая газета. - 2004. - 2 ноября. - С. 11.

Посилання на ілюстровані видання (крім російськомовних) подають в алфавітному порядку в кінці списку використаної літератури, який складено за алфавітом. Їх оформлюють за тим же зразком, що і українські видання на мові оригіналу:

1. Human Development Report 2004 / Published for the United Nations Development Programmer. – N.Y. : Oxford University Press, 2004. – 312 p.
2. Mason T. Flashpoint: Surviving the Financial Crisis / T. Mason // Tribune Star. December. 13, 2008. – 20 p.
3. Shulz T. Investment in Human Capital / T. Shulz. – New York: L., 1971. – 125 p.
4. Stewart T. Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations / Thomas Stewart. – New York.: Currency Doubleday. – 1997. – 50 p.

Посилання на інтернет-видання подають у кінці списку використаної літератури, який складено за алфавітом, після іноземномовних видань. На початку дають прізвище автора та назву публікації, або назву джерела, після чого в квадратних дужках вказують режим доступу:

1. Доклад о развитии человека 2007/2008 [режим доступу: <http://www.hdr20072008.indicators>].
2. Иванюк И.А. «Воспроизводство интеллектуального капитала в современных маркетинг-системах» [режим доступу: <http://publish.cis2000.ru>].
3. Офіційний сайт Верховної Ради України [режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>].
4. Carter A.W. Intellectual Capital Equity: Intellectual Property Risk Management // Ocean Tomo. – 2006 [режим доступу: <http://www.oceanTomo.com.>].

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Оформлена кваліфікаційна робота подається у встановлені терміни науковому керівнику. Після перегляду і схвалення роботи науковий керівник складає письмовий відзив. У відзиву керівник характеризує теоретичний і практичний рівень підготовки студента, його відношення і самостійність при виконанні дослідження. Відзив наукового

керівника має містити обґрунтування актуальності теми кваліфікаційного дослідження, висвітлення позитивних сторін роботи та загальний висновок по дослідженню. Це дає змогу більш повно оцінити подану до захисту роботу й особистість виконавця (зразок відзиву наукового керівника представлено у додатку Г).

На кваліфікаційну роботу також необхідно отримати зовнішню рецензію – рецензію викладача іншого ВНЗ, або іншого структурного підрозділу університету, кандидата або доктора економічних наук. У рецензії дається оцінка виконаної роботи за чотирибальною системою, зміст рецензії повинен давати дійсні обґрунтування для тієї або іншої оцінки. Рецензія також повинна містити обґрунтування актуальності теми наукового дослідження, характеристику позитивних сторін роботи та її недоліків (зразок рецензії представлено у додатку В).

Кваліфікаційна робота разом з відзивом і рецензією подається завідувачу кафедри, який на основі перегляду роботи, відзиву та рецензії приймає рішення щодо допуску кваліфікаційної роботи до захисту. Після допуску робота направляється в Державну екзаменаційну комісію для захисту.

Захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні ДЕК за участю не менше 2/3 складу комісії. Уся процедура захисту кваліфікаційної роботи триває близько 30 хвилин. Для викладу змісту і основних положень кваліфікаційної роботи студент готує доповідь, розраховану на виступ протягом 10 - 15 хвилин. Як правило, вона будується в тій же послідовності, у якій виконана робота.

Доповідь по кваліфікаційній роботі повинна мати наступну структуру:

- обґрунтування актуальності обраної теми, її практичної значущості;
- мета і завдання роботи;
- об'єкт та предмет дослідження;
- структура роботи;
- основні висновки та положення.

У процесі доповіді можуть використовуватися заздалегідь написані тези (бажано їх не читати) і ілюстративні матеріали (таблиці, схеми, графіки, діаграми, які роблять виступ студента більш доказовим). Обрані в якості ілюстративного матеріалу таблиці, схеми та діаграми повинні відображати положення кваліфікаційного дослідження та розкривати тему і результати дослідження.

Ілюстративні матеріали, підготовлені до захисту оформлюються на скріплених аркушах формату А4 в 6 екземплярах по кількості членів ДЕК. Титульний аркуш ілюстративного матеріалу містить ті самі дані, що і титульний аркуш кваліфікаційного дослідження (зразок оформлення титульного аркушу ілюстративного матеріалу представлено в додатку К). Кожен вид має свій порядковий номер, рекомендована кількість ілюстративного матеріалу 5 – 6. Під час доповіді потрібно звертатись до ілюстративного матеріалу, коротко пояснюючи його зміст. Доповідь також може супроводжуватися презентацією за допомогою мультимедіапроектора.

Після доповіді члени ДЕК та присутні задають запитання, які мають за мету визначення рівня його спеціальної підготовки та обізнаності у предметі дослідження. Студент дає короткі, чітко аргументовані відповіді на запитання. Потім зачитуються відзив керівника і рецензія на роботу, з якими студент знайомиться не менше ніж за 2 дні до захисту. Студент може аргументовано відповісти на зауваження рецензента.

По закінченні публічного захисту ДЕК на закритому засіданні обговорює результати захисту і більшістю голосів виносить рішення про оцінку роботи за чотирибальною системою. При незадовільній оцінці кваліфікаційна робота не

зараховується і диплом про закінчення ВНЗ не видається.

На відкритому засіданні в день захисту голова ДЕК повідомляє прийняте рішення про оцінку робіт і про присудження кваліфікації випускникам, які успішно закінчили освітньо-кваліфікаційний рівень.

Оцінка захисту кваліфікаційної роботи та постанова ДЕК про присвоєння кваліфікації випускникові оформляються в заліковій книжці секретарем і підтверджуються підписами голови і членів ДЕК.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підсумкову, диференційовану за чотирибальною шкалою, оцінку кваліфікаційної роботи визначає ДЕК. Її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає. Якість виконаної роботи оцінюється за низкою показників:

- актуальність обраної теми;
- чіткість формулювання мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження;
- структура й логіка побудови роботи;
- якість і глибина наукового, теоретичного, методологічного аналізу проблеми;
- наявність критичного огляду літературних джерел і наукової полеміки;
- системність і глибина аналізу практики, наявність узагальнень і висновків;
- дотримання вимог до оформлення;
- інформаційна змістовність ілюстративного матеріалу для захисту;
- змістовність доповіді дипломника про основні результати дослідження;
- правильність і чіткість відповідей на запитання членів ДЕК;
- зауваження та пропозиції, що містяться в рецензії та відзиві наукового керівника.

Оцінка «Відмінно».

Кваліфікаційна робота виконана на високому теоретичному та методологічному рівні; тема повністю розкрита; всі завдання наукового дослідження виконані; робота оформлена бездоганно; відзиви і рецензія в цілому позитивні, оцінки рецензента та наукового керівника відмінні. Доповідь логічна і стисла, викладена вільно, із знанням теми; відповіді на запитання членів ДЕК правильні.

Оцінка «Добре».

Кваліфікаційна робота виконана на високому теоретичному рівні; тема роботи розкрита, але мають місце недоліки непринципового характеру: дещо поверхово проаналізовані літературні джерела, недостатньо використані інформаційні матеріали; є принципові зауваження рецензента, але в цілому рецензія і відзиви позитивні; доповідь логічна, викладена вільно, відповіді на запитання членів ДЕК в основному правильні; робота оформлена у межах вимог.

Оцінка «Задовільно».

Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета дослідження; текст дослідження має виражений компілятивний характер; аналіз наукової полеміки відсутній; добір інформаційних матеріалів (таблиці, схеми, графіки) не завжди обґрунтований; заходи і пропозиції завершального розділу обґрунтовані непереконливо; рецензія та відзив містять суттєві зауваження; доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання членів ДЕК правильні або повні; є зауваження щодо оформлення роботи.

Оцінка «Незадовільно».

Нечітко сформульована мета дослідження. Розділи нелогічно пов'язані між собою; відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел; аналіз зроблено поверхово,

переважає описовість; економічне обґрунтування відсутнє. Мають місце суттєві недоліки щодо оформлення роботи. Доповідь прочитана за текстом, відповіді на запитання членів ДЕК неточні і неповні.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо:

- робота не відповідає вимогам методичних рекомендацій;
- робота не представлена до захисту своєчасно або не готова;
- робота написана на тему, яка своєчасно не була затверджена;
- робота виконана не самостійно;
- структура роботи не відповідає методичним вимогам;
- зміст роботи не розкриває її теми;
- робота недбало оформлена;
- відсутній відзив наукового керівника;
- відсутня зовнішня рецензія.